

Friluftslivets effekter på naturen

Interviewundersøgelse i tre danske naturområder

Hvordan opleves dyrelivet? Opleves mødet med andre gæster som en gene? Kunne mødet med andre få én til at vælge en anden rute eller er det lige meget? Hvordan finder besøgende rundt i områderne? Færdes man uden for veje og stier? Kender man området på forhånd, har man et kort eller går man omkring på må og få? Hvad er publikums oplevelse af og holdning til konkrete forvaltningsmæssige foranstaltninger til begrænsning af friluftslivets effekter på naturen?

For at kunne besvare disse og en række yderligere spørgsmål om besøgendes brug og holdninger, blev der i 2005-2007 gennemført interviews i Rude Skov, Hestehave Skov (Kalø) og Mols Bjerger (sidstnævnte dog kun i 2005).

Områderne er udvalgt så de bl.a. repræsenterer forskellige grader af nærhed til byområder og dermed forskellige brugsmønstre. Undersøgelsen er en del af Friluftsrådets projektpakke "Friluftslivets effekter på naturen", finansieret af Tips- og lottomidler, (se evt. Videnblad 1). Projektet kan følges på www.friluftseffekter.dk

Spørgeskemaets hovedindhold

Det personlige interview blev gennemført ud fra et struktureret spørgeskema. Da de besøgende skulle forholde sig til den tur de netop havde været på, blev de kontaktet på vej ud af området.

Interview-situation i Rude Skov.

Spørgeskemaet indeholdt bl.a. følgende typer af spørgsmål:

- **Grunddata:** Hvor mange personer i gruppen, hvor kommer man fra, hvor tit har man været i naturen inden for det seneste kalenderår?
- **Om turen:** Hvor lang tid har turen varet, hvilke aktiviteter har man foretaget, hvordan har man transporteret sig rundt i naturen, hvordan valgte man den aktuelle rute?
- **Om adfærd uden for stinettet:** Hvor stor en del af turen, og hvorfor?
- **Mødet med andre gæster:** Hvor mange, havde mødet nogen indflydelse på oplevelsen, oplevede man lokaliteten som øde eller overrendt?
- **Mødet med dyr:** Så man dyr på sin tur? Hvilke og hvor mange?
- **Syn på foranstaltninger til afhjælpning af forstyrrelse af naturen:** Fx forskellige former for aflukning.
- **Om formidling:** Kendskab til vandretursfoldere samt brug og kendskab til såkaldte audioguides.

Derudover blev de interviewede

bedt om at tegne deres rute på et kort.

For at give et "helhedsbillede" af besøgs mønstret i områderne var der i hele projektperioden opstillet automatiske tællestationer dér, hvor interviewene fandt sted, samt på en række supplerende lokaliteter inden for områderne.

Interviews fordelt på områder og år

Interviewene blev gennemført på weekenddage hen over sommeren (perioden 18. juni 2005 – 16. september 2007) af en fast gruppe studerende. I alt blev der gennemført 957 interviews i de tre områder i løbet af de tre år projektet varede. Fordelingen fremgår af tabel 1.

Tabel 1: Antal gennemførte interviews. Antallet af weekender i parentes.

Område	2005 (5)	2006 (7)	2007 (6)	I alt (18)
Rude Skov	127	162	111	400
Hestehave Skov	148	193	159	500
Mols Bjerger	57	-	-	57
alt	332	355	270	957

Generelt var de besøgende velvillige til at deltage i undersøgelsen. Dog var det vanskeligere at få de "hurtige" gæster i tale (fx motionsløbere og mountainbikere) end de mere langsomtgående besøgende. Når en interviewperson havde indvilget i at deltage, blev interviewet stort set gennemført til fulde. Der er således tale om et relativt lille bortfald på de

FOTO: HANS SKOV-PETERSEN

Åbning/lukning af stier og skovområder

Interviewene i 2005 var blandt andet en "før-undersøgelse", der blev gennemført for at kunne undersøge publikums oplevelse af og holdninger til konkrete forvaltningsmæssige tiltag – specielt lukning af dele af stisystemerne. I 2006 og 2007 blev således en del af Hestehave Skov lukket af, dels med plasticbånd, og dels med skiltning. Skiltene blev ændret i løbet af sæsonen, sådan at de indeholdt en stigende grad af information om, hvorfor adgangen var blevet begrænset. I Rude Skov blev en del af mountainbikeruten lukket af og omdirigeret blandt andet ved skiltning. Både i Hestehave Skov og Rude Skov blev de interviewede spurgt, om de havde bemærket lukningen, og hvilken indflydelse lukningen evt. havde haft på friluftsoplevelsen.

Resultater fra undersøgelsen

Undersøgelsens resultater beskrives nærmere i en række Videnblade, der eksempelvis omhandler:

- Færdsel og ruter i naturen. Hvordan vælges den rute der følges? Er det tilfældigt, eller ved folk hvor de vil hen og hvilken rute de vil følge? Hvor stor en del af en tur i naturen foregår udenfor stinettet, og hvad kan være motivationen for at forlade stierne?

- Hvordan opleves trængsel og forstyrrelse? Er der forskel på hvordan forskellige brugergrupper oplever det at møde andre besøgende?
- Hvor mange oplever dyr? - og hvilke dyr opleves?
- Holdninger (generelt) til forskellige forvaltningstiltag i relation til styring af færdsel (hegning/skiltning/stisystemer).
- Reaktioner på konkrete forvaltningstiltag i Rude Skov: ændring af mountainbikerute og udvidelse af ridestinet.
- Reaktioner på konkrete forvaltningstiltag i Hestehave Skov: aflukning af indre del af skoven og holdninger til formulering af lukningsskilte.

Hans Skov-Petersen

Frank Søndergaard Jensen

Skov & Landskab, Københavns Universitet, 2008

FOTO: HANS SKOV-PETERSEN

"Det var der, vi drejede fra..."

enkelte spørgsmål gennem interviewet.

Det skal dog bemærkes, at de gennemførte interviews *ikke* kan betragtes som 100 pct. repræsentative for brugen af de undersøgte områder. Interviewene har været begrænset til enkelte hovedadgangsveje til områderne og dækker alene weekenddage i sommermånederne. Denne fremgangsmåde er valgt, idet målet har været at få gennemført så mange interviews som muligt for de tilgængelige ressourcer. Vi betragter dog undersøgelsen for tilstrækkeligt "dækkende" til belysning af de stillede spørgsmål, idet interviewene dækker en relativ stor del af det "almindelige" friluftsliv i områderne.

Som det fremgår, blev der kun gennemført interviews i Mols Bjerger det første år. Interviewningen her stoppede af ressourcemæssige årsager (relativt få besøgende).